

Lasten ja nuorten metsätiedon edistämisen

toimenpideohjelma

Mitä on metsien sertifiointi ja perustelut toimenpideohjelmalle

PEFC-Metsäsertifiointi

PEFC on kansainvälinen sertifiointijärjestelmä, joka edistää ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää metsätaloutta kaikkialla maailmassa. Suomessa PEFC on ollut käytössä reilut kymmenen vuotta ja yli 95 % Suomen talousmetsistä on PEFC-sertifioitu.

Sertifiointijärjestelmä toteutuu metsissä kriteerien kautta, jotka metsäalan toimijat huomioivat toiminnassaan. Kriteerien toteutuminen todennetaan vuosittaisissa auditoinneissa, joissa tarkastellaan tehtyjä toimenpiteitä ja kriteerien vaatimusten täyttymistä. Mikäli toiminta poikkeaa merkittävästi kriteerien vaatimuksista, keskustellaan alueen metsänomistajien oikeudesta käyttää PEFC-merkintää myymälleen puulle.

Vaatus 8.22 (Lasten ja nuorten metsätietämystä ja luontosuhteen kehittymistä edistetään) *Metsäorganisaatioiden alueellisella yhteistyöllä pyritään lisäämään lasten ja nuorten metsäosaamista ja varmistamaan, että lapset ja nuoret oppivat tuntemaan metsien käyttömuotoja ja metsänhoitoa. Metsäalan ammatteihin opiskelevien harjoittelupaikkoja ja työssä oppimista pyritään edistämään.* Kriteeri 26 koskee maakuntatasolla tarkasteltavaa toimintaa.

Otsikko	Vaatus 8.22: Lasten ja nuorten metsätietämystä ja luontosuhteen kehittymistä edistetään
Kriteeri	Alueella on ajantasainen toimenpideohjelma, jolla edistetään lasten ja nuorten metsätietämystä ja vahvistetaan luontosuhdetta. Kriteeri koskee vain alueellista ryhmäsertifiointia (ary).

Indikaattorit (mittarit)	<p>Alueen metsäalan toimijat tarkistavat yhdessä metsäalan nuorisotyöstä sekä metsä- ja luontoalan koulutuksesta vastaavien tahojen kanssa toimenpideohjelman vuoden kuluessa sertifikaatin tarkistamisesta. Toimenpideohjelman toteuttamisessa pyritään aktiivisesti yhteistyöhön myös muiden asiasta kiinnostuneiden, alueella toimivien tahojen kanssa.</p> <p>Toimenpideohjelma sisältää suunnitelman:</p> <p>a) lasten ja nuorten metsäluontoa, metsänhoitoa, metsien monipuolista käyttöä ja metsätaloutta koskevan tietämyksen lisäämiseksi ja luontosuhteen vahvistamiseksi</p> <p>b) metsäkäyntien toteuttamisesta yhteistyössä päiväkotien, koulujen ja harrastustoimijoiden kanssa</p> <p>c) metsä- ja luontoalan ammattiin hakeutuvien ja alalla jo opiskelevien nuorten harjoittelu- ja työssäoppimispaikkojen järjestämiseksi sekä nuorten työllistymismahdollisuuksien edistämiseksi.</p> <p>Toimenpideohjelmissa määritellään tavoitteet, joiden toteutumista seurataan vuosittain. Metsäsertifiointiin sitoutuneet ja muut toimenpideohjelmien laadinnassa mukana olleet tahot koostavat ja toimittavat tiedot omista tapahtumistaan sertifikaatin haltijalle.</p>
Määritelmät	<p>Kriteerin tarkoittamia alueen metsäalan toimijoita ovat muun muassa Suomen metsäkeskus, Metsähallitus, metsänhoitoyhdistykset ja puunhankintaorganisaatiot sekä yrittäjä- ja työntekijäjärjestöt.</p>

Ohjelman tarkoitus

Tämän vaatimuksen 8.22 toimenpideohjelman tarkoituksena on kuvata lasten ja nuorten metsätietämyksen edistämiseksi tapahtuvaa toimintaa tällä hetkellä sekä selvittää harjoittelu- ja työssäoppimisen paikkojen tilanne. Eri tahojen kanssa käytävien keskustelujen pohjalta pyritään nostamaan esille hyviä käytäntöjä eri puolilta Pohjois- Suomea

Ohjelman tavoitteiden määrittämisessä on käytetty pohjana aikaisempien vuosien toteumatietoja sekä eri organisaatioiden arvioita omista resursseistaan tulevina vuosina.

Maakunnalliset metsäneuvostot sekä Pohjois-Suomen sertifiointitoimikunta seuraavat ohjelman tavoitteiden toteutumista vuosittain.

Lasten ja nuorten metsäosaamisen edistäminen Pohjois-Suomessa

Nykytilanne

Tällä hetkellä toiminta on suhteellisen aktiivista ja lähes kaikissa kunnissa on jotakin toimintaa lasten ja nuorten metsätietämyksen edistämiseksi. Paikallista toimintaa järjestävät metsätiimit. Metsäalan harjoittelu- ja TET-paikkojen tarjonta vaihtelee alueittain ja kouluilta saadun palautteen perusteella metsäalalta toivotaan aktiivisuutta harjoittelupaikkojen mainostamisessa.

Seuraavassa osassa on listattu ja esitelty lyhyesti muutamia toimia, joita Pohjois-Suomen metsäalan toimijat organisoivat lasten ja nuorten tutustuttamiseksi metsäalaan ja metsiin liittyviin asioihin.

Pohjois-Pohjanmaalla on Suomen nuorisoyhteisö Metsäkeskuksen Metsäneuvostossa mukana nuorten edustaja.

Peruskoulun opetussuunnitelmien perusteissa painotetaan oppimista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhdessä toimijoiden kanssa.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua

ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa.

Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta.

Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa.

Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Metsäyhdistyksen ja Luston tekemän selvityksen perusteella luontosuhde muodostuu jo alakouluikäisenä.

Pyritään kehittämään viestintää lapsille ja nuorille suunnatuista tapahtumista ja keräämään tieto tarjolla olevista tapahtumista ja materiaaleista yhteen paikkaan.

Metsän oppimispolku

Metsän oppimispolku on metsä- ja puuopetuksen malli, joka pyrkii koulun ja muun yhteiskunnan yhteistyönä kohentamaan suomalaisten lasten ja nuorten metsään liittyviä tietoja ja taitoja. Metsä- ja puuopetus pyrkii siihen, että suomalainen nuori

1. Tiedostaa metsän suomalaisena erityisvahvuutena.
2. Ymmärtää metsän merkityksen Suomen talous- ja kulttuurihistoriassa ja sen aseman osana suomalaista identiteettiä.
3. Tuntee metsän monipuolisena ja muuttavana ekosysteeminä ja olennaisena osana suomalaista maisemaa.
4. Arvostaa metsää suojelun ansaitsevana itseisarvona, uudistuvana luonnonvarana sekä fyysisen ja psyykkisen virkistyslähteenä.
5. Tietää, miten metsää, puuta ja metsän muita antimia voi käyttää ottaen huomioon niiden ekologiset, taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset arvot.
6. Ymmärtää metsätalouden, metsäteollisuuden ja muun puunjalostuksen kansantaloudellisen painoarvon ja niiden merkityksen paitsi maaseudun työllistäjänä myös sosiaalisen ja kulttuurisen hyvinvoinnin ylläpitäjänä.
7. Osaa itse eri tavoin käyttää puuta, arvostaa sen käyttökelpoisuutta monien tuotteiden valmistamisessa ja ymmärtää puun merkityksen metsäteollisuuden raaka-aineissa.

Metsä- ja puuopetuksen malli on esitelty Opetushallituksen ja Suomen Metsäyhdistys ry:n johdolla kootussa julkaisussa METSÄN OPPIMISPOLKU (<http://www.smy.fi/opeta-opi/>).

Metsävisa

Metsävisa on Suomen Metsäyhdistyksen sekä Biologian ja maantieteen opettajien liiton järjestämä valtakunnallinen metsätietokilpailu. Metsävisaa on järjestetty vuodesta 1982 alkaen.

Visatehtävät käsittelevät metsäbiologiaa, metsätaloutta, metsäteollisuutta ja ympäristöasioita. Kilpailuun voivat osallistua kaikki perusopetuksen vuosiluokkien 7-9 oppilaat.

Metsävisassa on kaksi tasoa:

- alkuerät kouluissa helmikuussa
- valtakunnallinen loppukilpailu toukokuun lopussa.

Metsänhoitoyhdistykset arpoivat joka vuosi maakunnittain kesätyöpaikan metsävisaan osallistuneiden kesken. Metsäkeskus aktivoi kouluja osallistumaan kilpailuun.

Visaan osallistuneet koulut voivat pyytää metsäkummiä vierailemaan koululla.

Kummikoulut

Timosenkosken luontokoulu tarjoaa luontokouluohjelmia oululaisille alakouluille. Syys-, talvi- ja kevätkausille on omat luonnonilmiöt, joita tutkitaan. Ohjelmat ovat tarkoitettu eri luokka-asteille Oulun kaupungin opetussuunnitelman mukaisesti. Timosenkosken luontokoulu tekee yhteistyötä muiden koulujen kanssa.

Kummiluokkia on useilla eri paikkakunnilla eri yhteistyökumppaneiden kanssa.

- Utajärvellä Metsähallituksen kummiluokka
- Oulussa Pöllönkankaan ja Pitkäkankaan koulut (Stora-Enso, 4H)
- Ylikiimingin koulu sekä Steiner-koulu (Mhy, 4H)
- Lyseonpuiston lukio Rovaniemellä Tiedekeskus Pilkkeen/ Metsähallituksen kummilukio
- Kivalonpuiston päiväkotia Rovaniemellä Tiedekeskus Pilkkeen/ Metsähallituksen kummipäiväkotia

Koululaisten metsäpäivät

Pohjois-Suomessa on metsäalan toimijoiden yhteistyönä järjestetty monen muotoisia koululaisten metsäpäiviä. Suosittuja ovat tehtäväradat, joissa opiskellaan puunkasvatusta, puunkorjuuta, metsäteollisuuden toimintaa, ympäristöasioita, luonnontuotteita, riista-asioita, metsäalan ammatteja jne. Koululaiset ovat myös tutustuneet metsä- ja puuteollisuuden tuotantolaitoksiin sekä puunkorjuuseen. Koululaisten metsäpäivien linja-autokustannuksiin on saatu Metsäsäätiön kuljetusapurahaa.

Metsätiimit

Yhteistyöllä toteutetaan pitkäjänteistä metsä- ja luontokasvatusta. Metsätiimeissä halutaan saada nuoret innostumaan metsäasioista, liikkumaan luonnossa ja hakeutumaan tulevaisuudessa myös metsä- ja luontoalan ammatteihin. 4H-metsätiimi voi olla yhden kunnan alueella toimiva tiivis ryhmä tai useamman kunnan alueella toimiva laajempi toimijaverkosto. Tyypillisesti verkostossa on 5–10 toimijaa. Metsätiimejä on paljon eri puolilla Suomea. Koulussa tehtävää metsä- ja luonto-opetusta voidaan 4H-metsätiimien avulla tukea asiantuntevasti ja laadukkaasti Suomen Metsäsäätiö rahoittaa tiimien kautta koululaisten metsäpäivien kuljetuskustannuksia. Mukaan pääsee ottamalla yhteyttä lähimpään 4H-yhdistykseen: www.4h.fi

4H:n Taimiteko -toimintamalli

Ensimmäiset istutukset alkoivat kesällä 2020. Tavoitteena on luoda nuorille työmahdollisuuksia sekä lisätä samalla Suomen metsien hiilinielua metsittämällä metsätalouden ulkopuolisia kohteita. Yritykset voivat kompensoida omia CO₂-päästöjään kustantamalla taimet. 4H-yhdistykset koordinoivat työtä ja rekrytoivat nuoret kesätyöntekijät. Metsänhoitoyhdistykset ovat mukana istutusalueiden kartoittamisessa ja istutuskuntoon saattamisessa. Pohjois-Suomesta mukana Kärsämäki, Reisjärvi, Utajärvi ja Kemijärvi.

It's about taimi -koulukiertue 9-luokkalaisille.

4H:n pilotoima It's about taimi on valtakunnallinen metsä- ja ilmastoaiheinen koulukiertue, jossa kerrotaan monipuolisesti metsien merkityksestä ilmastonmuutoksen hillinnässä. Kampanjan tavoitteena on lisätä nuorten tietoisuutta metsien monipuolisesta roolista esimerkiksi hiilensidonnan, puupohjaisten materiaalien ja kestävä kehityksen kautta. Kokonaisuus koostuu etäoppitunneista ja niihin liittyvistä ennakko- ja jälkitehtävistä. Tarjoamme nuorille työkaluja viestiä itse metsien merkityksestä ilmastonmuutoksessa ja kannustamme tekemään kestäviä valintoja. Hanketta rahoittaa Metsämiesten säätiö ja yhteistyökumppanina toimii PEFC Suomi. Lisätietoa: <https://www.taimiteko.fi/its-about-taimi>

Metsämörri-toiminta

Metsämörri on satuhahmo, joka johdattaa lapset tutustumaan luonnon ihmeisiin. Metsämörri-toiminnassa lapset oppivat viihtymään luonnossa omien kokemusten, elämysten ja aistien kautta. Vuodenaikojen vaihtelua seurataan leikkien, laulujen ja satujen johdattamina.

Metsämörri-toiminta ulottuu 1-vuotiaasta aina 12-vuotiaisiin saakka. Alle kolmevuotiaat Metsänuppuet ihmettelevät luontoa yhdessä aikuisen kanssa, 3-4 -vuotiaat Metsämyttyset liikkuvat ja leikkivät pienessä ryhmässä toisten lasten ja aikuisten kanssa, 5-8 -vuotiaat Metsämörriit seikkailevat ja tutustuvat luonnon ihmeisiin ja 7-12-vuotiaat Metsävaeltajat retkeilevät lähiympäristössä ja oppivat monia retkeilytaitoja.

Suomen Latu kouluttaa Metsämörri-kouluttajia.

Mahdollisuuksien metsä

Metsäteollisuus ry:n 8-9-luokkalaisille suunnattu tapahtuma, jossa nimetyt henkilöt käyvät kouluilla kertomassa metsistä ja tuotteista. Kouluja informoidaan tapahtumista, koulut tekevät aloitteen tapahtumien järjestämisestä.

Esitysmateriaali päivitetään vuosittain, esiintyjät koulutetaan. Materiaalisalkkuja saa tilata Suomen Metsäyhdistykseltä.

<https://www.mahdollisuuksienmetsa.fi/#forestDescription>

Minun puuni

Suomen metsäyhdistyksen ideoimassa MINUN PUUNI -projektissa oppilas kasvattaa oman männyn taimen päiväkodin tai luokan ikkunalaudalla. Projekti on käynnissä keväisin. Koulut/päiväkodit hankkivat itse kasvatustarvikkeet ja multa/turvetta. Metsäammattilainen hankkii siemenet ja toimittaa ne henkilökohtaisesti päiväkodeihin ja kouluille. Samalla pidetään lyhyt tietoisuus metsäasioista. Kouluvierailuja varten on koottu ohje ja Minun puuni –vihkonen, jonka avulla oppilaat tutustuvat männyn kasvuun. Minun puuni –vihkonen löytyy osoitteesta <http://www.smy.fi/tapahtumat/minun-puuni/>

Metsäpelit.fi-sivusto

Linkki Metsäyhdistyksen havina-oppimisympäristöön, linkit eri metsätoimijoiden metsäaiheisiin peleihin. <https://www.metsapelit.fi/>

Opettajille suunnatut tapahtumat

OPI-päivät Oulussa tammi-helmikuun vaihteessa 2020, seuraava talvella 2021. Metsästä Monituotebisnestä -hanke ja Taimikon varhaishoitohanke esittelivät metsäalaa ja luonnontuotealaa opettajille. Järjestetään joka toinen vuosi. Mahdollisuus tavoittaa kerralla suuri määrä opettajia, esim. järjestämällä työpajoja.

Valtakunnallinen opettajien koulutustapahtuma Educa järjestetään vuosittain tammikuun lopussa. Mukana on sekä opettajia että näyttöilleasettajia myös pohjoisesta. Tiedekeskus Pilke koordinoi metsäteemaista usean toimijan yhteisosastoa teemalla Metsä opettaa.

MetsäRekry -Lappi -hanke järjestää opettajille metsäalan infotilaisuuksia ja tuottaa materiaalia opettajien käyttöön.

Kainuun tapahtumat

Kainuussa järjestetään metsätapahtumia normaalin kouluyhteistyön myötä.

Lapin tapahtumat

- 4H yhdistysten organisoimia, Metsätiimien järjestämiä tapahtumia noin 35 kpl <https://www.youtube.com/watch?v=8Ey91V-AEro>
- Kasit metsään, Rovaniemi n. 700 nuorta
- Sahanperän Savotta, koko perheen tapahtuma Rovaniemellä
- Lapin AMK metsätalousinsinööriopiskelijat tekevät noin 10 lukiovierailua Lapin alueen lukioihin ja 5 kpl yläkouluvierailuja kuuluvat Mahdollisuuksien metsä-kampanjaan
- Tiedekeskus Pilkkeen työpajat ja Mottimetsä, n. 4000 lasta ja nuorta
- Metsähallituksen TET-pilotoitu Rovaniemellä Pilkkeessä

Pohjois-Pohjanmaan tapahtumat

- OSAO Muhos, avoimet ovet syksyllä
- Nivalan Maaseutunäyttely 19-20.8.2022
- Kuusamon metsäviikko vko 35, 4H organiso
- 4H organisoimia, metsätiimien järjestämiä metsätapahtumia 28 kpl, mukana myös muut toimijat, tavoitteena saada osallistumaan n. 4000 nuorta
- Metsän oppimispolku syksyllä Oulussa

Luovasti luonnonvaroista.fi

Luovasti luonnonvaroista -sivusto on suunniteltu opettajan tausta-aineistoksi tukemaan luonnonvara-asioiden käsittelyä. Tarkoitus on innostaa opettajia tarttumaan ajankohtaiseen aiheeseen ja tuoda opetukseen esimerkkejä myönteisestä kehityksestä sekä innovaatioiden tärkeydestä. Myös oppilas voi käyttää sivustoa tietolähteenään. Tasoltaan teksti on suunnattu lukio- ja yläasteikäisille.

Aineisto jakautuu viiteen aihealueeseen

1. Opettajalle, ohjeita, tehtäviä ja linkkejä luonnonvara-asioiden käsittelyn tueksi.
2. Mitä luonnonvarat ovat? Perustietoa luonnonvarojen määrittelystä ja luokittelusta.
3. Luonnonvarojen merkitys ja käyttö, Tietoa luonnonvarojen merkityksestä, niiden käytön vaikutuksista ja Suomen luonnonvarastrategian keskeisestä sisällöstä.
4. Suomen luonnonvarat, Tietoa eri luonnonvaroista ja niiden riittävyydestä, käytöstä ja kierrätyksestä.
5. Luonnonvarojen käyttäjiä, Tietoa ja esimerkkejä elinkeinoista luonnonvarojen käyttäjinä ja kestävyttä edistävästä innovaatioista.

Aineisto on syntynyt osana Luodin-viestintäkampanjaa, joka toteutettiin Suomen Metsäyhdistyksen koordinoimana yhdessä maa- ja metsätalous-, työ- ja elinkeino- sekä ympäristöministeriön, Metsähallituksen, MTK:n, sekä energia-, metsä-, rakennus-, turve- ja kemianteollisuuden kanssa. Tavoitteena oli varmistaa, että päättäjillä on riittävät tiedolliset ja asenteelliset valmiudet luonnonvaroja koskevaan keskusteluun ja päätöksiin. Kampanja tuki Sitran luonnonvarastrategian laadintaa ja viemistä käytäntöön sekä tuotti opetusaineistoa luonnonvarojen kestävästä käytöstä.

Käynnissä olevat hankkeet

MetsäRekry Lappi (Ely) 2021-2023. Yhteishanke, jossa hakijana Suomen Metsäkeskus ja osatoteuttajina Suomen 4H-liitto, Redu ja Metsähallituksen Tiedekeskus Pilke. Tavoitteena lisätä metsäalan vetovoimaa parantamalla työvoiman ja työn tarjoajien kohtaanto-ongelmaa ja edistää metsäalalle hakeutumista.

4H-Polku metsästä ammatiksi 2021-2022 (Oulujärvi Leader). Kajaanin 4H-yhdistyksen hanke, jonka kohderyhmänä Kajaanin, Paltamon, Puolangan ja Vaalan 7.- ja 8.-luokkalaiset, tavoitteena tuoda metsä ja metsäalan ammatit nuorten tietoisuuteen ja kiinnostuksen kohteeksi. Hanke ollut Koronan aikana tauolla, haettu jatkoaikaa vuodelle 2023.

Luke ja 4h marjahavainnot.fi

Noin 150 nuorta työllistyy marjakoealojen inventointiin ympäri Suomen. Nuoret perustavat mustikka-, puolukka- ja suomuurainmetsiin viisi yhden neliömetrin suuruista koeruutua, joista he laskevat kasvukauden aikana kukkien, raakileiden ja kypsien marjojen lukumäärät. Kerätyt havainnot näkyvät www.marjahavainnot.fi -sivuston kartalla. Marjasatoja seuraamalla saadaan tietoa vuosittaisesta marjasadosta ja sen alueellisesta vaihtelevuudesta, ilmastonmuutoksesta, pölyttäjähönteisten hyvinvoinnista ja erilaisten metsänhoitomenetelmien vaikutuksista marjametsiin. Lisätietoa: <https://marjahavainnot.fi/#>

Metsähallituksen luontokeskukset

Hossan luontokeskus on oikea Samoilijan Sampo, josta saa viimeisimmät vinkit ja neuvot retkeilyyn ja kalastukseen. Luontokeskuksesta voi hankkia alueen kartat ja tarvittavat luvat, vuokrata veneen tai kanootin tai nauttia kahvilan tarjoiluista. Pysyvässä näyttelyssä voi tutustua Väräkallion kalliomaalaukseen jo etukäteen.

<https://www.luontoon.fi/hossanluontokeskus/tekemistajanakemista>

Ivalon palvelupisteestä saa ajantasaiset retkivinkit koko Pohjois-Lapin alueelle. Saman katon alla toimii myös Inarin kunnan matkailuinfo, josta saa tietoa muun muassa alueen aktiviteeteista ja majoitusvaihtoehdoista. <http://www.luontoon.fi/ivalonpalvelupiste>

Kalajoen Meriluontokeskuksen näyttelyssä kerrotaan miten kasvit, eläimet ja ihmiset ovat sopeutuneet Perämeren maankohoamisrannikon olosuhteisiin - murtoveteen, maankohoamiseen ja hiekkaiseen maaperään. Luontokeskuksessa saa myös tietoa alueen retkeilymahdollisuuksista ja opastuspalveluista. Rahjan saaristossa voi nähdä omin silmin maankohoamisrannikon luontoa - vaikkapa meloen. Lisätietoja

<http://www.luontoon.fi/kalajoenluontokeskus>

Kilpisjärven luontokeskuksen pysyvä näyttely, Skandien laidalla, kertoo Mallan luonnonpuistosta, Saanan luonnonsuojelualueista ja Käsivarren erämaa-alueesta sekä Kilpisjärven asukkaista. Luontokeskus palvelee retkeilijöitä, matkailijoita, kalastajia ja Kalottireitin kulkijoita.

<https://www.luontoon.fi/kilpisjarvenluontokeskus/palvelut>

Kuhmon luontokeskus Petola on Suomen suurpetojen koti ja ikkuna kainuulaiseen luontoon. Täältä saa tietoa karhusta, sudesta, ilveksestä ja ahmasta. Tarjolla on runsaasti tietoa myös metsäpeurasta. Petolasta saa ainutkertaiset matkamuistot ja parhaat retkivinkit Kainuun luontoon. <http://www.luontoon.fi/kuhmonluontokeskus/palvelut/opettajille>

Kuusamon Palvelupiste Karhuntassu sijaitsee Matkailukeskus Karhuntassussa ja tarjoaa retkeilyneuvontaa ja opastusta lähialueen retkikohteisiin ja myy Metsähallituksen metsästys- ja kalastuslupia sekä Oulangan ja Riisitunturin teematuotteita. Samalta tiskiltä hoidetaan myös Hannu Hautala -luontokuvakeskuksen asiakaspalvelu ja alueen matkailuneuvonta. <http://www.luontoon.fi/kuusamonpalvelupiste>

Liminganlahden Virkkulaan 1988 rakennettu luontokeskus avattiin keväällä 2012 korjattuna ja laajennettuna. Luontokeskus liitetään Metsähallituksen luontokeskusverkkoon ympärivuotisena kohteena. Liminganlahdesta tulee valtakunnallinen kosteikkokoulutuskeskus. Liminganlahti on tärkeässä roolissa kehittäessä Oulun seudun luontomatkailua ja seudullista virkistyskäyttöä sekä opetusta. <http://www.luontoon.fi/liminganlahdenluontokeskus>

Karhunkierroksen luontokeskus johdattaa retkeilijän Karhunkierroksen ja UKK-reitin poluille tai innostaa suksimaan kansallispuiston pohjoisosan monimuotoisille aapasoille. Retkivinkit Oulangan kanjonin henkeäsalpaavien maisemien ja Kalliovaaran ikaikaisten hiidenkirnujen äärelle.

Oulangan luontokeskus johdattaa retkeilijän huikkeimpien jokivarsimaisemien, unohtumattomien elämysten ja komeimpien kuvauskohteiden äärelle. Tietoa Oulangan kansallispuiston kuohuvista könkäistä, legendaarisesta Karhunkierroksesta ja alueen monipuolisista palveluista. <http://www.luontoon.fi/oulanka/palvelut/opettajille>

Pallastuntureiden rinteessä sijaitsevan luontokeskuksen pihasta voi patikoida suoraan Länsi-Lapin korkeimmille keroille. Luontokeskus on luonteva lähtöpaikka päiväretkelle tai vaellukselle ja mukava kohde pikku piipahdukselle. Ladutkin lähtevät pihasta kaikkiin ilmansuuntiin. <https://www.luontoon.fi/pallastunturinluontokeskus/palvelut>

Pyhä-Luoston luontokeskus Naava kätkee sisälleen lumoavan luontonäyttelyn, jossa voi tutustua kaikkia aisteja käyttäen Pyhä-Luoston kansallispuiston luontoon ja alueen kulttuurihistoriaan – syviin kuruihin, korkeisiin keroihin ja muinaisten metsäsaamelaisten pyhiin paikkoihin. Neuvonnasta, joka on samalla alueen matkailuinfo, voi kysyä vinkkejä retkeilyyn. <http://www.luontoon.fi/pyha-luosto/palvelut/opettajille>

Rokuan GEOPARK ja opastuskeskus SUPPA. Supassa on esillä Rokuan alueesta kertova pysyvä näyttely: Rokua - saari jonka meri hylkäsi. Näyttelyyn on tilattavissa opastus. Pysyvän näyttelyn lisäksi esillä on myös kiertäviä näyttelyitä. <http://www.luontoon.fi/rokua/palvelut/opettajille>

Saariselän palvelupiste Kiehisessä saa asiantuntevaa retkeily- ja matkailuneuvontaa. Ruijan polulla -näyttely antaa yleiskuvan lähialueen monipuolisista erämaisista retkikohteista – vaeltamaan Urho Kekkosen kansallispuistoon tuvalta tuvalle tai melomaan kultahistoriastaan tunnetulle Ivalojoelle. Kiehisessä toimii myös Inarin kunnan matkailuinfo. <https://www.luontoon.fi/urhokekosenkansallispuistonpalvelupiste>

Savukosken opastuskeskus Korvatunturissa, joulupukin kotiseuduilla, tutustut Urho Kekkonen kansallispuiston ja Kemihaaran rauhalliseen, elävään erämaahan ja lähialueisiin. Saat neuvoja alueen kalastus- ja retkeilymahdollisuuksista – vaellus- ja hiihtoreiteistä, tunturituvista ja muista retkeilypalveluista. Opastuskeskuksessa toimii Savukosken kunnan matkailuinfo. <http://www.luontoon.fi/savukoskenopastuskeskus>

Syötteen kansallispuisto ja Iso-Syötteen retkeilyalue tarjoavat laajat ja monipuoliset mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen ympäri vuoden. Syötteen luontokeskuksesta saa hyviä vinkkejä retken toteuttamiseen ja tietoa alueen retkeilymahdollisuuksista. Lisäksi tarjolla on tilauksesta koululaisille maksuttomia luontoaiheisia opastuksia. Syötteen alue soveltuu hyvin päivän tai muutaman yön retkelle niin pienemmille kuin isommillekin koululaisille. <http://www.luontoon.fi/syote/palvelut/opettajille>

Tunturi-Lapin luontokeskus on paikka sinulle, joka haluat tietoa tunturiluonnosta, paimentolaissaamelaisesta kulttuurista, enontekiöläisistä merkkihenkilöistä ja pohjoisen kulkijoista. Hetassa olet oikeassa Lapissa avarien männiköiden, koiviköiden ja tuntureiden keskellä, talven kuultavassa kaamoksessa ja kesäyön auringossa. <https://www.luontoon.fi/tunturi-lapinluontokeskus/palvelut>

Yllästunturin luontokeskus Kellokas on jokaisen Ylläksen-kävijän olohuone, tapahtumatori ja luontoikkuna. Täältä saat tietoa Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta ja Suomen vanhimmasta vaellusreitistä, majoituksista, tapahtumista, elävistä tunturikylistä ja muista tunturien raikkaimmista klassikoista. <https://www.luontoon.fi/yllastunturinluontokeskus/palvelut>

Ylä-Lapin luontokeskus Siidan pysyvät ja vaihtuvat näyttelyt tutustuttavat sinut pohjoisen monimuotoiseen luontoon ja saamelaiskulttuuriin. Kesäisin näyttelytarjontaa täydentää tunnelmallinen ulkomuseoalue. Näyttelykäynnin lomassa voit nauttia kodikkaan kahvila-ravintola Sarritin antimista. Siidassa toimivat yhteistyössä Metsähallituksen luontokeskus ja Suomen saamelaisten kansallismuseo. <https://www.luontoon.fi/yla-lapinluontokeskus/palvelut>

Tiedekeskus Pilke

Metsähallituksen Tiedekeskus Pilke on elämyksellinen ja vuorovaikutteinen käyntikohde kaikenikäisille. Pilke tarjoaa kiinnostavalla tavalla tietoa metsiemme merkityksestä sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestäväään käyttöön perustuvasta elämästä. Tiedekeskuksen työpajat ovat maksuttomia oppimisryhmille. <http://www.tiedekeskus-pilke.fi/fi/tule-oppimaan/>

Pilke lisää lasten ja nuorten metsäosaamista myös oppimistuotteiden, tapahtumien, tiedekeskuksen makerspace-tilan ja leiritoiminnan kautta.

4H-teemakerhot

4H-teemakerho on lasten ja nuorten ohjattua pienryhmätoimintaa. Teemakerho keskittyy yhteen aihepiiriin. Teemakerho on suunnattu joko ala- tai yläkouluikäisille lapsille ja nuorille. 4H-teemakerho kokoontuu vähintään 6 kertaa ja yksi kerhokerta kestää noin 2 tuntia.

4H-teemakerhoa voi ohjata henkilö, joka omaa riittävän tietämyksen teemasta. Sopivia kerhonohjaajia voi kysyä esimerkiksi paikallisesta Metsätiimistä, metsästysseurasta, kalakerhosta, opiskelijoista tai vaikka 4H-yhdistyksen hallituksen jäsenistä. Metsäalaan liittyviä teemakerhoja: Metsäsalapoliisit, Lumoudu luonnosta, Metsis-kerho, Eräkerho, Oma

kasvio ja Metsätaitaja. Lisätietoja: Suomen 4H-liiton kerhotoiminnasta vastaavalta kehityspäälliköltä (www.4h.fi). Toteutetaan myös etäkerhoina.

TET-paikat

4H-yhdistykset järjestävät TET-viikkoja yhdessä metsäalan muiden toimijoiden kanssa. Metsä-TET -viikon aikana nuori pääsee tutustumaan monipuolisesti erilaisiin metsäalan työtehtäviin. Nuorella on mahdollisuus tutustua viiteen eri työpaikkaan TET-viikkonsa aikana. Viikon aikana on sekä sisä- että ulkotyöpäiviä eri työnantajien työpaikoissa.

Esimerkkejä METSÄ TET-viikon työpaikoista: Metsäkeskus, metsänhoitoyhdistys, Metsähallitus, metsäalan oppilaitokset, sahat, metsäfirmat ja metsäpalveluyritykset.

Arktinen älykäs metsäverkosto

Arktinen älykäs metsäverkosto esittelee pohjoisen metsienkäytön ja -biotalouden toimintamalleja sekä maastokohteita, joista osa liittyy lasten ja nuorten metsäosaamiseen. Verkoston toimijat: Suomen metsäkeskus, Lapin ammattikorkeakokulu, Luonnonvarakeskus, Metsähallitus, Suomen 4H-liitto ja Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK. <https://www.tiedeokeskus-pilke.fi/fi/arktinen-alykas-metsaverkosto/>

Ohjelman tavoitteet

Vaatimuksen 8.22 tavoitteeksi Pohjois-Suomessa asetetaan:

- metsäalan kouluyhteistyötapahtumiin osallistuu vuosittain 20 000 lasta ja nuorta
- TET-paikkoja on tarjolla 40 nuorelle vuosittain
- työssäoppimispaikkoja on tarjolla 60 ammattiin opiskelevalle nuorelle vuosittain
- Osallistujamäärät kerätään metsäsertifioinnin tiedonkeruun yhteydessä ja ohjelman toteutumista seurataan maakunnallisissa metsäneuvostoissa

	Toteutuneet 2021
Tilaisuuksiin osallistuneet, kpl	16 323
Osallistuneet opettajat	497
TET paikat, kpl	24
Työssäoppimispaikat, kpl	96

Ohjelman valmisteluun osallistuneet henkilöt

1. Eeva-Liisa Repo, Suomen Metsäkeskus, Pohjois-Pohjanmaa
2. Ville Koukkari, Suomen Metsäkeskus, Pohjois-Pohjanmaa
3. Tuomo Mikkonen, Suomen Metsäkeskus, Kainuu
4. Anne Palkki, Suomen Metsäkeskus, Kainuu
5. Velu Sipola, Suomen Metsäkeskus, Lappi
6. Sari Juntunen, Suomen Metsäkeskus, Kainuu
7. Merja Väisänen, Metsähallitus
8. Niina Ekfors, Johanna Ollila-Regina Metsä-Group
9. Ringa Tuikka, Stora Enso Oyj

10. Markku Ekdahl, Maa- ja Metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK ry
11. Annakaisa Heikkonen, Maa- ja Metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK ry
12. Seppo Miettunen, Maa- ja Metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK ry
13. Timo Mikkonen, Oulun Seudun Ammattiopisto
14. Sirkka Vahtola, Oulun 4h yhdistys
15. Maria Isolahti, Suomen Metsäkeskus
16. Heli Hietala, Suomen 4h
17. Mari Niska, Suomen 4h
18. Arto Ojutkangas Lapin Ammattikorkeakoulu